

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7933191>

Araştırma Makalesi / Research Article

Sporcu ve Sporcu Olmayan Bedensel Engelli Bireylerin Özgüven ve Sosyal İstenirlik Durumlarının KarşılaştırılmasıErhan ŞAHİN^{1*}, Emre TÜREGÜN², Hacı Murat ŞAHİN³¹Siirt Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü, Siirt²Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi, Düzce³Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Aydın*Sorumlu yazar (Corresponding author): erhansahin@sirt.edu.tr

Geliş Tarihi (Received): 08.01.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 20.02.2023

Özet

Araştırmanın temel amacı sporcu ve sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik düzeyleri ile özgüven düzeylerinin incelenmesidir. Temel amaç kapsamında bedensel engellilerin sosyal istenirlik düzeyleri ve özgüven düzeylerinin ne olduğu, kişisel özelliklere göre anlamlı farklarının olup olmadığı test edilmiştir. Son olarak bedensel engellilerin özgüven ve sosyal istenirlikleri arasındaki ilişki durumu incelenmiştir. Araştırma nicel yöntemle desenlenmiş olup ilişkisel tarama modelindedir. Bedensel Engelliler Spor Federasyonu'na bağlı sporcu olan ve olmayan 199 katılımcı araştırmada yer almıştır. Araştırmada ölçme aracı olarak Akın'ın (2010) "Sosyal İstenirlik Ölçeği" ile Akın'ın (2007) "Özgüven Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın birinci alt amacı için aritmetik ortalama, standart sapmalardan; ikinci alt amacı için parametrik testlerden; üçüncü alt amacı için korelasyon ve basit regresyon analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların özgüven ve sosyal istenirlik düzeylerinin yüksek olduğu, sporcu olmayan erkek engellilerin kadın engellilere nispeten sosyal istenirliklerinin daha yüksek olduğu, sporcu olmayan engelli maaşı alanların maaş almayan engellilere nispeten sosyal istenirliklerinin daha yüksek olduğu, 15-19 yaş arasındaki bedensel engelli sporcuların daha ileriki yaş gruplarına nispeten sosyal istenirlik düzeyleri ve özgüven düzeyleri daha düşük olduğu görülmüştür. Yine büyükşehirde ve şehirde oturan sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik düzeylerinin köyde oturanlara nispeten daha yüksek olduğu, sosyal faaliyetlere katılan sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüven düzeylerinin sosyal faaliyetlere katılmayanlara nispeten daha yüksek olduğu sonuçları ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bedensel engelliler, özgüven, sosyal istenirlik**The Comparison Ofself-Esteem and Social Desirability Situations of Disabled Sportsmen and Non-Sportsmen****Abstract**

The main objective of the study is to examine disabled sportsmen's and non-sportsmen's self-esteem and social desirability levels. With that aim, the level of disabled sportsmen's and non-sportsmen's self-esteem and social desirability and the presence of significant differences according to personal characteristics have been tested. Finally, the relationship between disabled sportsmen's self-esteem and social desirability situations were examined. The research is in relational survey model with quantitative technique. 199 sportsmen and non-sportsmen who were enrolled to the Federation of Physically Disabled Sports People participated in the research. In the research as measurement tools Akın's (2010) "Social Desirability Scale" and Akın's (2007) "Self-Esteem Scale" were used. For the first sub-objective, arithmetic average and standard deviation; for the second sub-objective parametric tests; for the third sub-objective correlation and regression analysis were used. These are some results of the research: Participants have high level of self-esteem and social desirability; disabled non-sportsmen have relatively higher social desirability than disabled sportswomen; non-sportsmen who receive disability salary have relatively higher social desirability than disabled who do not receive salary; 15-19 aged disabled sportsmen have relative lower social desirability and self-esteem level than those who are older. Disabled non-sportsmen who live in metropolitan or city center have relatively higher social desirability than those who live in village; disabled non-sportsmen who participate in social activities have relatively higher self-esteem than those who do not participate in social activities. At the end of the research some suggestions were made.

Keywords: Physically disabled people, self-esteem, social desirability

1. Giriş

Spor sağlıklı ve mutlu bir yaşam uğraşısı olarak tüm insanlar için gerekli ve önemlidir (Özer, 2001). Sporun insan metabolizması, organizmayı oluşturan sistemler ve ruh sağlığımızı da garanti altına alan bir süreç olması nedeniyle birçok faydası olduğu bilinen bir gerçektir (Sporun İnsan Psikolojisindeki Etkileri, 2015). Spor, zevkle, istenerek yapılan, kendine özgü kuralları olan, genellikle yarışma biçiminde ortaya çıkan, sistemli fiziksel hareketler bütünüdür. İnsanların zihinsel ve bedensel gelişimlerine hizmet ettiği gibi, kişiliğin gelişmesine ve insanın toplumsallaşmasına, çalışma yaşamında da verimin artmasına, katkıda bulunur (Hassandra ve ark., 2003). Ayrıca çocuk, genç, yaşlı fark etmeksizin her yaş ve cinsiyetten bireyler sporun içerisinde yer alabilmektedir. Sporun bünyesinde barındırdığı önemli bir kesim ise engelli bireylerden oluşmaktadır. Dünyaya gelen her 10 çocuktan biri engelli doğmakta veya doğduktan sonra yaşamını engelli olarak sürdürmek zorunda kalmaktadır. Bu çocukların %80'i gibi büyük bir bölümü hiçbir rehabilitasyon merkezi ve spor alanları olmayan ülkelerde yaşamakta, bir bölümü ise yaşadığı yerde rehabilitasyon merkezi, spor alanları olduğu halde bu olanaklardan yararlanamamaktadır (Başbakanlık Özürlüler İdaresi, 2015). Dolayısıyla bu bireyler buldukları toplum içerisinde yeterli aidiyet duygusunu yaşayamamaktadır. Engelli olmak veya engelli doğmak toplum tarafından utanç kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Tarih boyunca engelliler yok edilme veya toplumdaki dışlanma yoluna gidilmiştir. Kimi toplumlarda insanlar, engelli doğanların ebeveynlerinin günahkâr olduğuna, sakatlanan kişilerin Tanrı tarafından günahları dolayısıyla cezalandırıldığına inanmış ve onlardan uzak durmaya gayret göstermişlerdir. Engellilere insanca yaklaşımın olduğu dönem dahi bu aşılammıştır (Tatar, 1995). Ancak son yıllarda engelli bireylerin gelişimleri ile ilgili olumlu adımlar atılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), nüfus içindeki

engelli oranlarını geliştirmekte olan ülkeler için tahmini %12 olarak belirtmektedir. Kalkınmakta olan ülkeler arasında gösterilen Türkiye’de Başbakanlık Özürlüler İdaresi tarafından yaptırılan son engelliler araştırması ülkemizde %12,29 oranında engellinin bulunduğunu göstermektedir. Bu engelli nüfus, ailesi ve yakınları ile birlikte düşünüldüğünde, niceliksel ve niteliksel olarak sorun alanının önemi ortaya çıkmaktadır (Başbakanlık Özürlüler İdaresi, 2015). Son nüfus sayımına göre ülkemizde yaklaşık 8,5 milyon dolayında engelli olduğu kabul edilmektedir. Özellikle son yıllarda ortaya çıkan hızlı ve plansız gelişmelerin kent yaşamına yansması ve bununla birlikte artan trafiğin, bedensel engelli sayısının artmasına neden olduğu görülmektedir (Başbakanlık Özürlüler İdaresi, 2015). Nüfusumuzun ciddi bir bölümünü oluşturan engellileri karşılaştıkları mekânsal zorluklar ve toplumsal itilmişlik yüzünden sosyal yaşamın birçok alanında engelli bireyleri görmek mümkün değildir. Engellilerin toplumla kaynaşabilmeleri ve kendilerini ifade edebilmeleri son derece önemlidir. İşte bu toplumla kaynaşma ve sosyal dışlanmadan kurtulmanın bir yolu da spordur (Arı Gurubu, 1996). Sporun engellilerin yaşamındaki yeri oldukça önemlidir. Spor aracılığıyla engellilerin çevrelerindeki kişilerle ilişkileri düzenlenir, paylaşma, özveri duyguları daha gelişmiş ve kendilerine güvenleri artmış olacaktır. Engellilerin kendi aralarında ve engelli olmayanlarla işbirliği, iletişim ve paylaşım içerisinde olmaları, birlikte oyun oynamaları, sosyal etkinliklere birlikte katılmaları gerçekleşmiş olur (Özdiç, 2005). Spor, engelli bireylerin engelli ve engelli olmayan bireylerle bir araya gelmelerine olanak sağlayarak özel eğitimde ulaşılması hedeflenen “entegrasyon” için son derece önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Böyle bir ortamda, engelli birey, diğer engelli kişilerin sorunlarını gözleyerek kendine karşı olumlu tutum geliştirmekte, yaratıcılığı uyarılmakta, yalnızlık duyguları

en aza indirerek yalnızlığını diğer insanlarla paylaşabilmekte, arkadaşlık kurabilmekte, dayanışmayı öğrenebilmekte, yeteneklerini tanıyarak gelişme olanağı yakalayabilmekte, kendisine bedenine ve diğer insanlara karşı olumlu duygular geliştirebilmekte, çevresi genişlemekte ve daha anlamlı bir yaşam sürme şansı yakalayabilmektedir. Tüm bunlar da bireye anlamlı ve doyumlu bir yaşamı yakalama ve sürdürme şansını vermektedir (Özer, 2001). Kişinin kendi yeteneklerinin farkına varması, kendine yetebilmeyi öğrenmesi ancak rehabilitasyon ve eğitimle gerçekleşebilmektedir. Engelli kişilerin rehabilitasyonunda spor, güven, denge, kas kontrolü, hareketlerde özgürlük ve koordinasyon kazanmak için kullanılabilir. Sporun; engelli ve engeli olmayan kişileri sosyalleştirdiği, iyi kötü tüm yaşam değerlerini bir arada paylaşmayı öğrettiği, ruhsal yapıya sağladığı destek yanında disiplin, rekabet ve arkadaşlık hislerini uyandırarak kişinin bağımsızlığını kazanmasında ve benliğinin oluşmasında ciddi bir rol oynadığı görülmektedir (Altun, 2010). Engelli olmak, hiç kimsenin kendi tercihi değildir. İnsanlar doğuştan veya doğduktan sonra geçirdikleri hastalıklar veya kazalar sonucunda, vücut fonksiyonlarını yitirebilir veya bazı organlarını kaybedebilirler. Bu durum, yaşamlarında, yerine getirmeleri gereken bazı görevleri yapmalarını engeller (Ertürk, 2003). Her türlü spor aktiviteleri sosyal bir deneyimdir. Sportif etkinliklere katılan bireyler oyun ve hareketler aracılığıyla duygularını ifade ederler. Aynı zamanda saldırganlık, utangaçlık, kıskançlık gibi duyguların boşalmasını sağlar ve bu duyguların kontrol edilmesini öğrenirler. Baskı altındayken enerjiden kurtulmanın yolu, oyun ve de spor etkinliklerine katılmaktır. Spor etkinliklerine katılan bireyler fiziksel olduğu kadar, sosyal gelişimlerini de katkı sağlarlar (İşler, 2001). Bu çalışmada sporcu ve sporcu olmayan bedensel engelli bireylerin özgüven ve sosyal istenirlik durumlarının karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu araştırma tarama (betimsel) modelindedir. Tarama araştırmaları, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek ve tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre örneklemin daha büyük olduğu araştırmaları kapsamaktadır (Büyüköztürk 2009).

Araştırmanın evreni ve örneklemi

Araştırma evrenini sporcu ve sporcu olmayan bedensel engelliler oluşturmaktadır. Bu araştırmada, evrenin tümüne ulaşmadaki zorluk, zamanın sınırlı olması ve ekonomik nedenlerle hedef evreni temsil edeceği düşünülen büyüklükte bir örneklem alma yoluna gidilmiştir. Sporcu olmayan bedensel engelli bireylere dernekler, vakıflar ve sivil toplum kuruluşları vasıtası ile ulaşılmıştır. Araştırmanın örneklemini basit rastsal örneklem yoluyla seçilen, 199 bedensel engelli oluşturmaktadır. Katılımcıların %54,8'i bedensel engelli sporcu ve %45,2'si sporcu olmayan bedensel engellidir.

Veri toplama aracı

Kişisel bilgi formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan form, cinsiyet, yaş, medeni durum, kayıp uzuv, aylık gelir, meslek ve özür nedeni ile ilgili demografik bilgilerini içeren sorulardan oluşmaktadır.

Özgüven ölçeği

Akın (2007) özgüven ölçeğinin geçerlik çalışmaları olarak yapı ve uyum geçerlikleri, güvenilirlik çalışmaları olarak ise iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirlikleri ve madde analizi yapmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 43.6'sını açıklayan ve iç öz-güven ile dış öz-güven şeklinde iki faktör altında toplanan 33 madde elde edilmiştir. Ölçeğin iki faktörlü yapısının doğrulanması amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizinde Ki-kare değerinin ($\chi^2=700.41$, $sd=488$, $p=.00$) anlamlı olduğu

görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise RMSEA=.044, NFI=.90, CFI=.96, IFI=.96, RFI=.89, GFI=.94, AGFI=.91 ve SRMR=.058 olarak bulunmuştur. Özgüven Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayıları ölçeğin bütünü için .83, iç özgüven ve dış özgüven alt ölçekleri için sırasıyla, .83 ve .85 olarak bulunmuştur.

Sosyal istenirlik ölçeği

Akın (2010) sosyal istenirlik ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 64.5'ini açıklayan ve 29 maddeden oluşan 2 faktörlü bir ölçeğe aracı elde etmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları izlenim yönetimi için .96, öz-aldatma için .95 olarak bulunmuştur. Ölçme aracı likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Derecelendirmede “tamamen katılıyorum”, “oldukça katılıyorum”, “kararsızım”, “kısmen katılıyorum” ve “hiç katılmıyorum” seçenekleri yer almıştır. Derecelendirmedeki puan aralıklarında en düşük değer 1 (bir), en yüksek değer 5 (beş) olarak belirlenmiştir. Buna göre; 1,00-1,79 arası “hiç katılmıyorum”, 1,80-2,59 arası “kısmen katılıyorum”, 2,60-3,39 arası “orta düzeyde katılıyorum”, 3,40-4,19 arası “oldukça katılıyorum” ve 4,20-5,00 arası “tamamen katılıyorum” değer aralığı olarak dikkate alınmıştır.

Araştırma verilerinin toplanması

Araştırma verilerinin toplanması sürecinde, Gençlik ve Spor Bakanlığı Bedensel Engelliler Spor Federasyonu'nun izniyle ölçme aracı sporcu olan ve sporcu olmayan bedensel engellilere doğrudan ulaşılarak uygulanmıştır.

Verilerin çözümlenmesi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik toplanan veriler öncelikle veri kodlama

formuna işlenmiştir. 200 verinin 199'u işleme alınmıştır. Daha sonra bilgisayara aktarılan veriler üzerinden gerekli istatistiksel çözümlenmelerden yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik çalışmaları için bir iç tutarlılık yaklaşımı olan Cronbach Alpha Katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach Alpha katsayısı sosyal istenirlik ölçeğinde 0.89, özgüven ölçeğinde 0.94 olarak bulunmuştur (Büyüköztürk (2009). Sosyal bilimlerde güvenilirlik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması çalışmanın güvenilirliği için yeterli olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların kişisel özelliklerine ait verilerin betimlenmesi için; yüzde ve frekans puanları hesaplanmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analiz edilmesinde kullanılacak istatistiksel yöntemleri belirlemek amacıyla normal dağılıma uygunluk analizi ve homojenlik testleri uygulanmıştır. Bu testlerin sonuçlarına göre veriler homojen, normal dağılım özelliği göstermektedir. Dağılım için çarpıklık ve basıklık değerleri +1 ile -1 aralığı esas alınmıştır. Buna göre veriler parametrik varsayımları yerine getirdiğinden verilerin çözümlenmesinde parametrik testlerden yararlanılmıştır. Buna göre birinci alt amaç olan değişken ayrımı yapılmaksızın katılımcıların sosyal istenirlik ve özgüven düzeylerinin belirlenmesinde aritmetik ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmıştır. İkinci alt amaç olan bağımsız değişkenler ile özgüven ve sosyal istenirlik düzeyleri arasındaki anlamlılık testleri için t-testi ve ANOVA'dan yararlanılmıştır. Üçüncü alt amaç olan sosyal istenirlik ile özgüven arasındaki ilişki durumunun ortaya konması için korelasyon tekniğinden ve basit regresyon analizinden yararlanılmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Araştırmada yer alan katılımcıların kişisel özelliklerine göre dağılımı

Cinsiyet	N	%	Medeni Durum	N	%
Kadın	72	36,1	Evli	42	20,7
Erkek	127	63,9	Bekâr	157	79,3
Toplam	199	100,0	Toplam	199	100,0
Eğitim Durumu	N	%	Aylık Gelir	N	%
İlköğretim	57	28,6	1-1000TL	93	46,7
Lise	118	59,3	1001-2000	63	31,6
Önlisans	10	5,0	2001-3000	18	9,
Lisans	10	5,0	3001-4000	10	5,
Lisansüstü	4	2,0	4001 ve +	15	7,7
Toplam	199	100,0	Toplam	199	100,0
Meslek	N	%	Yaş	N	%
Öğrenci	102	51,0	15-19	101	50,8
İşsiz	43	21,7	20-25	36	18,1
Memur	15	7,6	26-30	27	13,6
Çiftçi	3	1,5	31-35	15	7,5
Esnaf	12	6,1	36-40	7	3,5
Diğer	24	12,1	41-45	5	2,5
Toplam	199	100,0	46-50	5	2,5
			51 ve +	3	
			Toplam	199	100,0
Kayıp Uzun	N	%	Özür Nedeni	N	%
Kol	74	37,1	Doğuştan	92	46,2
Bacak	125	62,9	Kaza sonucu	86	43,2
Toplam	199	100,0	Hastalık	21	10,6
			Toplam	199	100,0

Tablo 2. Araştırmada yer alan katılımcıların kişisel özelliklerine göre dağılımı 2

Spor Yapma Durumu	N	%	Özel Eğitim Alma	N	%
Evet	109	54,8	Evet	80	40,1
Hayır	90	45,2	Hayır	119	59,9
Toplam	199	100,0	Toplam	199	100,0
Kaç Yıldır Spor Yapıyorsunuz?	N	%	Kaç Yıldır Özel Eğitim Alıyorsunuz?	N	%
1-5	74	68,8	1 yıl	28	
6-10	28	25,6	2	30	
11-15	3	2,7	3	17	
16-20	4	3,6	4	2	
Toplam	109	100,0	5	2	
			6 ve üzeri	7	
			Toplam	86	43,2
Spora Yönelmede Etkili Faktör	N	%	Sosyal Faaliyet	N	%
Kendi isteğimle	85	77,9	Sık katılırim	25	12,1
Ailem	9	8,2	Katılırim	78	39,4
Arkadaşlarım	6	5,5	Nadiren	65	32,8
Öğretmenim	4	3,6	Katılmam	31	15,7
Diğer	5	4,5	Toplam	199	100,0
Toplam	109	100,0			
Engelli Maaşı	N	%	Projede Görev Aldınız Mı?	N	%
Evet	93	46,7	Evet	52	26,1
Hayır	106	53,3	Hayır	147	73,9
Toplam	199	100,0	Toplam	199	100,0

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre sosyal istenirliklerine ve özgüvene dair t testi sonuçları

		Cinsiyet	N	X	Ss	t	sd	p
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Kadın	44	3,6616	,55256	-,399	107	,691
		Erkek	65	3,7047	,55322		92,529	
	Özgüven	Kadın	44	3,9455	,59601	,405	107	,686
		Erkek	65	3,8992	,58040		90,789	
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Kadın	27	3,4605	,49399	-2,073	87	,041*
		Erkek	62	3,7347	,60467		60,094	
	Özgüven	Kadın	27	3,6975	,60740	-1,186	87	,239
		Erkek	62	3,8690	,63562		51,700	

*p<0,05

Araştırmada yer alan katılımcıların cinsiyetlerine dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$). Sporcu olmayan engellilerde ise sosyal istenirlik boyutunda anlamlı fark bulunurken ($p<.05$) özgüven boyutunda bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Sporcu olmayan engelliler

arasında, sosyal istenirlik boyutuna ait farkın kaynağına bakıldığında erkeklerin aritmetik ortalamasının ($X=3,73$) kadınlara nispeten ($X=3,69$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumda sporcu olmayan erkek engellilerin kadın engellilere nispeten sosyal istenirliklerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların medeni durumlarına göre sosyal istenirliklerine ve özgüvene dair t testi sonuçları

		Medeni Durum	N	X	ss	t	sd	p
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Evli	17	3,6029	,55238	-,774	106	,441
		Bekar	91	3,7144	,54392		22,192	
	Özgüven	Evli	17	3,8184	,48300	-,846	106	,399
		Bekar	91	3,9479	,59468		25,975	
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Evli	24	3,6405	,65160	-,124	88	,902
		Bekar	66	3,6578	,55903		36,046	
	Özgüven	Evli	24	3,7581	,62882	-,488	88	,627
		Bekar	66	3,8314	,63019		40,936	

Araştırmada yer alan katılımcıların medeni durumlarına dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$). Aynı şekilde araştırmada yer alan

katılımcıların cinsiyetlerine dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 5. Katılımcıların kayıp uzuvlarına göre sosyal istenirliklerine ve özgüvene dair t testi sonuçları

		Kayıp uzuv	N	X	ss	t	sd	p
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Kol	44	3,6993	,64078	,037	105	,971
		Bacak	63	3,6953	,47897		75,168	
	Özgüven	Kol	44	3,9821	,62158	,875	105	,384
		Bacak	63	3,8810	,56462		86,839	
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Kol	29	3,6198	,64947	-,374	88	,710
		Bacak	61	3,6690	,55114		47,837	
	Özgüven	Kol	29	3,8146	,79500	,029	88	,977
		Bacak	61	3,8105	,53705		40,576	

Araştırmada yer alan katılımcıların kayıp uzuvlarına dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$). Aynı şekilde araştırmada yer alan katılımcıların

kayıp uzuvlarına dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 6. Katılımcıların özel eğitim almalarına göre sosyal istenirliklerine ve özgüvene dair t testi sonuçları

		Özel eğitim alma	N	X	ss	t	sd	p
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Evet	54	3,7824	,58305	1,758	106	,082
		Hayır	54	3,5972	,50927		104,117	
	Özgüven	Evet	54	3,9229	,62599	,087	106	,931
		Hayır	54	3,9130	,55148		104,342	
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Evet	24	3,6588	,64165	-,079	86	,937
		Hayır	64	3,6699	,56118		36,976	
	Özgüven	Evet	24	3,8062	,66215	-,179	86	,859
		Hayır	64	3,8331	,61884		39,007	

Araştırmada yer alan katılımcıların özel eğitim almalarına dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$). Aynı şekilde araştırmada yer alan

katılımcıların özel eğitim almalarına dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 7. Katılımcıların engelli maaşı almalarına göre sosyal istenirliklerine ve özgüvene dair t testi sonuçları

		Engelli maaşı alma	N	X	Ss	t	sd	p
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Evet	46	3,7683	,61459	1,129	106	,261
		Hayır	62	3,6511	,46504		80,619	
	Özgüven	Evet	46	3,9516	,58267	,280	106	,782
		Hayır	62	3,9209	,55139		94,039	
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Evet	46	3,7817	,55501	2,189	88	,031*
		Hayır	44	3,5188	,58406		87,198	
	Özgüven	Evet	46	3,9151	,63521	1,611	88	,111
		Hayır	44	3,7039	,60699		88,000	

*p<0,05

Araştırmada yer alan katılımcıların engelli maaş almalarına dair yapılan t testi sonucunda sporcu engelliler arasında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarının her ikisinde de anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$). Sporcu olmayan engellilerde ise sosyal istenirlik boyutunda anlamlı fark bulunurken ($p<.05$) özgüven boyutunda bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Sporcu olmayan engelliler arasında, sosyal

istenirlik boyutuna ait farkın kaynağına bakıldığında engelli maaşı alanların aritmetik ortalamasının ($X=3,78$) maaş almayanlara nispeten ($X=3,51$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumda sporcu olmayan engelli maaşı alanların maaş almayan engellilere nispeten sosyal istenirliklerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Katılımcıların yaşlarına ilişkin yapılan tek yönlü anova testi sonuçları

ANOVA (Yaş)								
			Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Farkın kaynağı
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Gruplar arası	2,850	3	,950	3,334	,022	1&2; 1&3;
		Grup içi	29,915	105	,285			
		Toplam	32,764	108				
	Özgüven	Gruplar arası	3,760	3	1,253	3,972	,010	1&2; 2&4; 5&6
		Grup içi	33,130	105	,316			
		Toplam	36,890	108				
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Gruplar arası	1,153	3	,384	1,142	,337	-
		Grup içi	28,931	86	,336			
		Toplam	30,084	89				
	Özgüven	Gruplar arası	2,964	3	,988	2,652	,054	-
		Grup içi	32,039	86	,373			
		Toplam	35,003	89				

Araştırmada yer alan katılımcıların yaşlarına yönelik olarak yapılan ANOVA testi sonucunda sporcu olan bedensel engellilerin sosyal istenirlik boyutunda ve

özgüven boyutunda anlamlı bir fark görülürken ($p<.05$); sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarında anlamlı bir fark

görülmemiştir ($p>.05$). Sporcu olan engellilerin yaşlarına ilişkin farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda sosyal istenirlik boyutunda farkın 15-19 yaş arası ile 20-25 yaş arasında (1&2) ve 15-19 yaş arası ile 26-30 yaş arasında (1&3) olduğu görülmektedir. Sporcu olan engellilerin yaşlarına ilişkin farkın kaynağını tespit amacıyla yapılan LSD testi sonucunda özgüven boyutunda farkın 15-19 yaş arası ile 20-25 yaş arasında (1&2) ve 20-25 yaş arası ile 36-40 yaş arasında (2&4) olduğu

görülmemiştir. Katılımcıların yaşlarına ilişkin yapılan tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine bakıldığında sosyal istenirlik boyutunda da özgüven boyutunda da farkın 15-19 yaş arasındaki katılımcıların aleyhine olduğu görülmektedir. Buna göre; 15-19 yaş arasındaki bedensel engelli sporcuların daha ileriki yaş gruplarına nispeten sosyal istenirlik düzeyleri ve özgüven düzeyleri daha düşüktür denilebilir.

Tablo 9. Katılımcıların eğitim durumlarına ilişkin yapılan tek yönlü anova testi Sonuçları

		ANOVA (Eğitim Durumu)							
		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Farkın kaynağı		
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Gruplar arası	1,854	4	,464	1,560	,191		
		Grup içi	30,910	104	,297				
		Toplam	32,764	108					
	Özgüven	Gruplar arası	3,687	4	,922	2,887	,026		1&4; 2&4; 3&4
		Grup içi	33,203	104	,319				
		Toplam	36,890	108					
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Gruplar arası	1,011	3	,337	,997	,398	-	
		Grup içi	29,073	86	,338				
		Toplam	30,084	89					
	Özgüven	Gruplar arası	3,528	3	1,176	3,213	,027		1&3; 1&4
		Grup içi	31,475	86	,366				
		Toplam	35,003	89					

Araştırmada yer alan katılımcıların eğitim durumlarına ilişkin yapılan yapılan tek yönlü varyans analizi ANOVA sonuçlarına göre sporcu ve sporcu olmayan bedensel engelli engellilerin sosyal istenirlik boyutunda anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Bununla birlikte sporcu olan bedensel engellilerin özgüvenlerinin eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). Farkın kaynağına ilişkin yapılan LSD testi sonucunda kaynağın ilköğretim ile lisans mezunları arasında (1&4), ortaöğretim ile lisans mezunları arasında (2&4) ve önlisans ile lisans mezunları arasında (3&4) olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına ilişkin yapılan tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına ait aritmetik

ortalama ve standart sapma değerleri olan tablo 15 incelendiğinde eğitim düzeyi arttıkça özgüvenin de arttığı görülmektedir. Aynı şekilde sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüvenlerinin eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). Farkın kaynağına ilişkin yapılan LSD testi sonucunda kaynağın ilköğretim ile lise mezunları arasında (1&3) ve ilköğretim ile lisans mezunları arasında (1&4) olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına ilişkin yapılan tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri olan tablo 15 incelendiğinde eğitim düzeyi arttıkça özgüvenin de arttığı görülmektedir.

Tablo 10. Katılımcıların mesleki durumlarına ilişkin yapılan tek yönlü anova testi sonuçları

		ANOVA (Mesleki Durum)					Farkın kaynağı	
		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p		
Sporcu engelli	Sosyal istenirlik	Gruplar arası	2,398	5	,480	1,627	,159	
		Grup içi	30,366	103	,295			
		Toplam	32,764	108				
	Özgüven	Gruplar arası	1,245	5	,249	,719	,610	
		Grup içi	35,645	103	,346			
		Toplam	36,890	108				
Sporcu olmayan engelli	Sosyal istenirlik	Gruplar arası	4,246	5	,849	2,753	,024	1&6; 2&6; 3&6; 4&6
		Grup içi	25,600	83	,308			
		Toplam	29,847	88				
	Özgüven	Gruplar arası	4,046	5	,809	2,190	,063	
		Grup içi	30,668	83	,369			
		Toplam	34,714	88				

Sporcu olan bedensel engelli katılımcıların mesleki durumlarına yönelik yapılan anlamlılık testi ANOVA sonuçlarında sosyal istenirlik ve özgüven boyutlarında anlamlı farka rastlanmamıştır ($p>.05$). Sporcu olmayan bedensel engelli katılımcıların mesleki durumlarına yönelik yapılan anlamlılık testi ANOVA sonuçlarında ise özgüven boyutunda anlamlı farka rastlanmamıştır ($p>.05$). Bununla birlikte sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik boyutunda anlamlı farka rastlanmıştır ($p<.05$). Farkın kaynağına ilişkin yapılan LSD testi sonucunda farkın öğrenci ile diğer (1&6), işsiz ile diğer (2&6), memur ile diğer (3&6) ve çiftçi ile diğer mesleklerden (4&6) kaynaklandığı görülmektedir. Katılımcıların mesleki durumlarına ilişkin yapılan tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerini gösteren tablo 16'ya bakıldığında sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüvene ait aritmetik ortalamaların diğer mesleklerin lehine olduğu görülmektedir. Dolayısıyla diğer meslekteki sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüvenlerinin öğrenci, memur, işsiz ve çiftçi olanlara nispeten daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç Cinsiyet değişkenine göre

Sporcu olan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüvenlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna rağmen sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirliklerinde anlamlı fark vardır. Sporcu olmayan erkek bedensel engellilerin kadın bedensel engellilere nispeten sosyal istenirliklerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmada sporcu engelli bireylerde cinsiyet değişkenine göre özgüvenlerinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz, 2002; Duman ve ark., 2011).

Medeni Durumlarına Göre

Sporcu olan ve sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüvenlerinde medeni durumlarına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durumda sporcu olan veya olmayan bedensel engellilerin medeni durumlarının sosyal istenirliklerinde ve özgüvenlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir.

Kayıp Uzuvarına Göre

Sporcu olan ve sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüvenlerinde kayıp uzuvlarına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu durumda sporcu olan veya olmayan bedensel engellilerin kol ve bacakla türünden kayıp uzuvlarının sosyal istenirliklerinde ve özgüvenlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir.

Özel Eğitim Almalarına Göre

Sporcu olan ve sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüvenlerinde özel eğitim göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durumda sporcu olan veya olmayan bedensel engellilerin herhangi bir özel eğitim desteği almalarının sosyal istenirliklerinde ve özgüvenlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Özel gereksinimli bireylerin sosyalleşmelerinde ve özgüven kazanmalarında özel eğitim aracılığıyla gereksinim duydukları bilgi ve becerileri kazanabilmektedir. Bu durum kişinin alacağı özel eğitim ile mümkün olmaktadır (Eripek, 1996).

Engelli Maaşı Almalarına Göre

Sporcu olan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüvenlerinde engelli maaşı alma durumlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durumda sporcu olan bedensel engellilerin engelli maaşı almalarının sosyal istenirliklerinde ve özgüvenlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Buna karşılık sporcu olmayan bedensel engellilerin ise sosyal istenirlik düzeylerinde anlamlı bir fark görülmüştür. Bu durumda sporcu olmayan engelli maaşı alanların maaş almayan engellilere nispeten sosyal istenirliklerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Yaş Göre

Araştırmada yer alan katılımcıların yaşlarının sosyal istenirlik ve özgüven düzeylerinde anlamlı farklılaştığı ve bu farklılaşmanın 15-19 yaş arasındaki bedensel engelli sporculardan kaynaklandığı görülmüştür. 15-19 yaş arası bedensel engelli sporcuların daha ileriki yaş gruplarına nispeten sosyal istenirlik ve özgüven düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmada bedensel engelli bireylerin yaş ve sosyal

istenirlikleri arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Sing-Fai, 1995).

Eğitim Durumlarına Göre

Araştırmada yer alan sporcu olan bedensel engelli katılımcıların eğitim durumlarının özgüven düzeylerinde anlamlı farklılaştığı görülmüştür. Buna göre sporcu olan bedensel engellilerin eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte özgüven düzeyinin de arttığı görülmüştür. Aynı şekilde sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüvenlerinin eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaştığı, eğitim düzeyinin artmasıyla özgüven düzeyinin de arttığı görülmektedir. Yapılan araştırmada bedensel engelli sporcuların eğitim durumu ile kendine güvenleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (Duman ve ark. 2011). Oral, Kurtulmuş, Tösten ve Elçiçek'in (2013) Diyarbakır Sur ilçesinde engelli bireyler üzerinde yapmış olduğu çalışmada engellilerin önemli bir kısmının eğitim öğretimden yararlanmadığı, eğitsel faaliyetlere katılım noktasında dezavantajlı olduğu görülmüştür. Sporcu olan ve olmayan bedensel engellilerde de olduğu gibi eğitim durumunda özgüvenin anlamlı farklılaştığı görülmektedir. Dolayısıyla eğitim durumunu arttırmakla özgüven düzeyinin de arttırılabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmada bedensel engelli bireylerin eğitim durumu değişkenine göre sosyal istenirlikleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (Sing-Fai, 1995).

Mesleki Durumlarına Göre

Sporcu olan bedensel engelli katılımcıların mesleki durumlarında sosyal istenirlik ve özgüvenlerine ilişkin olarak anlamlı farka rastlanmamışken sporcu olmayan bedensel engelli katılımcıların mesleki durumları ile özgüvenleri arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Buna göre, sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüvenlerine ait aritmetik ortalamaların diğer mesleklerin lehine olduğu görülmektedir. Dolayısıyla diğer meslekteki sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüvenlerinin öğrenci,

memur, işsiz ve çiftçi olanlara nispeten daha yüksek olduğu söylenebilir. Bedensel engellilerin dezavantajlı olduğu durumlar göz önünde bulundurulduğunda mesleki istihdamın zorlaşacağını söylemek mümkündür. Araştırmada diğer meslek grupları ‘danışmanlık, hizmetli, sekreterlik, santral görevlisi’ v.b meslekleri içermektedir. Bu tür mesleklerin de bedensel engellilerin engel durumlarına daha uygun olduğu düşünülmektedir (Oral ve ark. 2013). Yapılan araştırmada bedensel engelli bireylerin mesleki durumu değişkenine göre sosyal istenirlikleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (Sing-Fai, 1995).

Yerleşim Yerlerine Göre

Sporcu olan bedensel engelli katılımcıların yerleşim yerlerinin özgüven düzeyleriyle anlamlı farklılaşmadığı bununla birlikte sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlikleriyle anlamlı farklılaştığı görülmektedir. Sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirliğe ait aritmetik ortalamaların büyükşehir ve şehirde oturanların lehine olduğu görülmektedir. Dolayısıyla büyükşehirde ve şehirde oturan sporcu olmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik düzeylerinin köyde oturanlara nispeten daha yüksek olduğu söylenebilir.

Sosyal Faaliyetlere Katılıma Göre

Sporcu olan bedensel engelli katılımcıların sosyal faaliyetlere katılmalarıyla sosyal istenirlik ve özgüvenleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüvenlerinde sosyal faaliyetlere katılma durumlarında anlamlı fark görülmüştür. Buna göre, sosyal faaliyetlere katılan sporcu olmayan bedensel engellilerin özgüven düzeylerinin sosyal faaliyetlere katılmayanlara nispeten daha yüksek olduğu söylenebilir.

Sosyal İstenirlik ve Özgüven Korelasyonu

Spor yapan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüven düzeyleri arasındaki korelasyona bakıldığında orta düzeyde

pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Sosyal istenirliğin alt boyutları olan izlenim yönetimi ile öz aldatma arasındaki ilişki durumuna bakıldığında yüksek düzeyde pozitif yönde bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Yine özgüvenin alt boyutları olan iç ve dış özgüven arasındaki korelasyon durumuna bakıldığında pozitif yönde çok yüksek düzeyde bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Literatürde yer alan ve araştırmamız ile benzerlik gösteren bir araştırma bulgularında bedensel engelli sporcuların kendine güven duygusu ile yaşam doyum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmektedir (Duman ve ark. 2011). Spor yapmayan bedensel engellilerin sosyal istenirlik ve özgüven arasındaki korelasyonda ise yüksek düzeyde pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Sosyal istenirliğin alt boyutları olan izlenim yönetimi ile öz aldatma arasındaki ilişki durumuna bakıldığında yüksek düzeyde pozitif yönde bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Yine özgüvenin alt boyutları olan iç ve dış özgüven arasındaki korelasyon durumuna bakıldığında pozitif yönde çok yüksek düzeyde bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Yapılan araştırmada özgüven ile sosyal istenirlik arasında anlamlı bir ilişki bulunmağı görülmektedir (Sing-Fai, 1995).

Özgüvenin Sosyal İstenirliği Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi

Özgüvenin sosyal istenirliği yordayıp yordamadığına dair yapılan basit regresyon analizi sonucunda özgüvenin sosyal istenirliği yordadığı görülmüştür. Yordayıcı değişkenin ise yordananın toplam varyansının %50’sini açıklamaktadır. Bu durumda özgüvenin sosyal istenirlik üzerinde etkisinin olduğu ve sosyal istenirliği yordadığı söylenebilir. Dolayısıyla bedensel engellilerin özgüvenlerinin artırılmasıyla sosyal istenirlik düzeylerinin de artırılacağı, özgüvenleriyle ilgili olumsuzlukların ise yine sosyal istenirliği de etkileyeceği söylenebilir. Sporcu olsun veya olmasın

bedensel engellilerin sınırlılıkları da göz önünde bulundurulduğunda onların sosyalleşme çabası önemlidir. Bedensel engelli bireylerin iç ve dış özgüvenlerinin arttırılması onların topluma kazandırılmasında ve sosyal istenirlik düzeyinde etkili olduğu görülmektedir. Bu bakımdan özgüven ile sosyal istenirliklerin birlikte değerlendirilmesi önemlidir.

Yazarların Katkı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit katkıda bulduklarını, makalenin yayına hazır son halini gördüklerini/okuduklarını ve onayladıklarını beyan ederler.

Çıkar Çatışması Beyanı

Tüm yazarlar, bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Kaynaklar

- Akın, A., 2007. Özgüven ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2):10-25.
- Akın, A., 2010. İki boyutlu sosyal istenirlik ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin araştırılması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3): 771-784.
- Altun, B., 2010. Bedensel engellilerin sportif aktivitelere katılımının yaşam kalitesi üzerine etkisinin değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s: 102, Ankara.
- Arı Gurubu, 1996. Bedensel ve zihinsel engellilerin sorunları için çağdaş çözümlere doğru ilk adım. Yayın No:2, 112-118.
- Başbakanlık Özürllü İdaresi Türkiye Özürllü Araştırması Sonuçları. [http://www.ozida.gov.tr/araştırma/projeler/kamuoyu/araştırması/öz temel gösterge.htm](http://www.ozida.gov.tr/araştırma/projeler/kamuoyu/araştırması/öz%20temel%20gösterge.htm): Erişim tarihi: 09.10.2015.
- Büyüköztürk, Ş., 2009. Sosyal bilimler için veri analizi El Kitabı. 10. Baskı Ankara, Pegem Akademi.
- Duman, S., Baştuğ, G., Taşgın, Ö., Akandere, M., 2011. Bedensel engelli sporcularda kendine güven duygusu ile

yaşam doyum düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1): 10-25.

- Eripek, S., 1986. Özel gereksinimli çocukların normal sınıflara yerleştirilmesi "kaynaştırma". *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2): 65-72.
- Ertürk, B., 2003. İşitme Engelli Çocukların Ailelerine Öneriler Başbakanlık Özürllü İdaresi Başkanlığı Ankara.
- Hassandra, M., Goudas, M., Chroni, S., 2003. Examining Factors Associated With Intrinsic Motivation in Physical Education, a Qualitative Approach, *Psychology of Sport and Exercise*, 211-223.
- İşler, H., 2001. Beden eğitimi ve spor bilgileri el kitabı, Lazer Ofset, Niğde.
- Oral, B., Kurtulmuş, M., Tösten, R., Elçiçek, Z., 2013. "Sur İlçesinde Yaşayan Engelli Bireylerin İhtiyaç Analizi Çalışması Projesi". Kalkınma Bakanlığı ve Karacadağ Kalkınma Ajansı Faaliyet Destek Programı TRC2-13/DFD2013 numaralı doğrudan faaliyet destek programı tarafından desteklenmiştir.
- Özdiç, Ö., 2005. Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri. *Spor Metre Dergisi*, 3(2): 77-78.
- Özer, S.D., 2001. Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor. 1. Baskı, s.212.
- Sporun İnsan Psikolojisindeki Etkileri. <http://www.rehberogretmen.biz>. Erişim Tarihi: (03-03-2015).
- Sing-Fai, T., 1995. Relationship of Self-Concept and Social Desirability Tendency of Hong Kong Chinese Adults with Physical Disabilities. 3(81): 15-25.
- Tatar, Y. İşitme Özürllülerde Spor ve Ruhi Faydaları. 1995. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 126 sayfa, İstanbul, (Doç. Dr. İbrahim Balcıoğlu).

Yılmaz, A., Kırimoğlu, H., 2002. Oturarak
Voleybol Oyuncularının Öz Güven

Düzeylerinin Tespiti. *Kastamonu Eğitim
Dergisi*, 28: 286-294.

Atıf Şekli: Şahin, E., Türegün, E., Şahin, H.M., 2023. Sporcu ve Sporcu Olmayan Bedensel Engelli Bireylerin Özgüven ve Sosyal İstenirlik Durumlarının Karşılaştırılması. *MAS Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 8(2): 232-245. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7933191>.

To Cite: Şahin, E., Türegün, E., Şahin, H.M., 2023. The Comparison Ofself-Esteem and Social Desirability Situations of Disabled Sportsmen and Non-Sportsmen. *MAS Journal of Applied Sciences*, 8(2): 232-245.
DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7933191>.
